

Grootheidswaan en perfectie – Griekse tempels

De tempel van Segesta, een 'ruwbouw' uit de oudheid

Er bestaat geen betere plek om de Griekse tempelbouwkunst te bestuderen dan Sicilië. Ongewoon goed geconserveerde tempels in diverse bouwstadia bieden de mogelijkheid de bouw van een tempel in al zijn fasen, van steengroeve via ruwbouw tot voltooid heiligdom, te volgen.

Aan het einde van de 8e eeuw v.Chr. gingen de eerste Grieken uit de Ionische steden Chalkis (op het eiland Euboëa) en Naxos en de Dorische steden Corinthe en Megara de zee op. In hun vaderland heerste hongersnood en woedden burgeroorlogen. Op zoek naar een nieuw thuisland voeren ze naar het westen, waar ze uiteindelijk aan de kusten van Zuid-Italië en Sicilië belandden. 'De Grieken zitten nu rond de zee als kikkers rond een vijver', schreef de filosoof Plato spottend.

De Griekse kolonisatie

De oudste Griekse kolonies op Sicilië heetten Naxos, Leontinoi, Katane (Catania), Zankle (Messina), Syrakousai (Syracuse) en Megara Hyblaia (Augusta) – ze lagen allemaal aan de oostkust. Natuurlijke baaien vormden prima ankerplaatsen, bronnen of rivieren garandeerden de watervoorziening, vruchtbare grond de voeding en er waren uitstekend te verdedigen locaties aanwezig. In het hart van hun nederzettingen reserveerden de Grieken altijd een ruime plaats voor hun bestuursgebouwen en heiligdommen.

Met de toenemende welvaart verrezen de tempels, die in grootte en pracht en praal nauwelijks hun gelijke kenden. Van de steengroeve Cave di Cusa bij Selinunte (zie blz. 268) via de nooit voltooide tempel van Segesta tot de Con-

Catania's barokke gebouwen lichten fraai op in de avondzon

Rond de Piazza del Duomo

Het hart van de stad is de Piazza del Duomo, met in het midden het symbool van Catania: de **Fontana dell'Elefante** **1** (1736) met een kleine, uit lava bestaan gehouwen olifant die een obelisk uit de oudheid op zijn rug draagt. Barokke palazzi als het **Palazzo Municipale** (stadhuis) en het **Palazzo del Seminario** ertegenover omzomen het plein dat gedomineerd wordt door de massieve façade van de dom. Giovanni Battista Vaccarini ontwierp de zwierige façade van de **Chiesa della Badia di S. Agata** aan de noordkant van de dom, die perfect harmonieert met het barokke geheel. Van het domplein daalt een trap af naar de beroemde **vismarkt** **2** (Pescheria; zie Favoriet blz. 170).

Duomo Sant'Agata **3**

Piazza Duomo, ma.-za. 7-12, 16-19, zo. 7.30-12, 16.30-19 uur

Van de oorspronkelijke, aan de stadspatrones Agatha gewijde Normandische kerk zijn enkel de halfronde apsissen en de dwarsbeuk behouden, wat het best aan de buitenkant te zien is. Uit de Normandische tijd stammen ook de twee kapellen in de dwarsbeuk.

De rechter apsis biedt plaats aan de rijkversierde **Cappella di S. Agata** met de relikwieën van de heilige, die op haar feestdagen (3 tot 5 februari) onder grote belangstelling van de inwoners door de stad worden gedragen (zie ook blz. 35). Hier bevindt zich sinds 1876 ook het graf van Catania's beroemdste zoon, de belcantocomponist Vincenzo Bellini (1801-1835), naar wiens opera *Norma* een typisch Siciliaans pastage-recht is vernoemd.

Het grote fresco in de sacristie geeft een beeld van Catania voor de grote uitbarsting van de Etna in 1669. De catastrofale eruptie begon bij de twee vulkaankegels van de Monti Rossi bij Nicolosi, tegen de hellingen **▷** blz. 168

Syracuse en het zuidoosten

plaats aan de tafel een zwaard ophangen, dat slechts aan een paardenhaar bevestigd was. Zo liet hij hem zien dat een tiran altijd in gevaar verkeert.

Na een aantal zwakke opvolgers beleefde Syracuse onder Hieron II (275-215 v.Chr.) een laatste bloeiperiode. Hij liet tal van kunstenaars en geleerden naar het hof komen, onder wie de even geniale als zonderlinge wiskundige Archimedes (287-212 v.Chr.), die het hefboomprincipe formuleerde, de zogeheten schroef van Archimedes voor het transporteren van vloeistoffen uitvond en de wet van het lichaamsvolume ontwikkelde. Een anekdote vertelt dat hij

in bad opmerkte dat het over de rand van de badkuip lopende water overeenkwam met het volume van zijn lichaam. Vervolgens zou hij onder het roepen van 'Eureka, eureka!' (Ik heb het gevonden) naar huis zijn gerend.

Na de Eerste Punische Oorlog van de Romeinen tegen de Carthagers (264-241 v.Chr.) lukte het Hieron II nog de zelfstandigheid van Oost-Sicilië te behouden, maar in 212 v.Chr. veroverden de Romeinen Syracuse. Twee jaar had het beleg geduurd en Archimedes had er met geraffineerde oorlogsmachines als katapulten, kranen en zonnespiegels aan bijgedragen dat de stad be-

De haven en barokke paleizen zijn kenmerkend voor de oude binnenstad van Syracuse

Op ontdekkingsreis

Naar de ruïnes van de Fenicische nederzetting Mozia

Te midden van de zoutpannen tussen Trapani en Marsala ligt het kleine eilandje San Pantaleo. Wie er met een motorbootje naartoe is getuft, ontdekt tijdens een wandeling de niet zo spectaculaire, maar wel heel romantisch gelegen ruïnes van de Fenicische nederzetting Mozia, die ooit tot de belangrijkste op Sicilië behoorde.

Kaart: ► D 7

Heenreis: Van Marsala naar de aanlegsteiger met stadsbus lijn 4 vanaf de Piazza del Popolo (ma.-za., zo.-ochtend, circa 25 min., niet in de winter).

Bootdiensten: Imbarcadero Storico, tel. 347 779 02 18, www.ariniepugliese.com,

en Imbarcadero Salina Infersa Mozia Line, tel. 0923 98 92 49 of 33 87 86 04 74, www.mozialine.com.

Prijs: overtocht: € 5/2,50 (heen en terug, duur 10 min.), entree € 9/5.

Waar Schliemann zich vergiste

Vanaf de twee aanlegsteigers in de nabijheid van de schilderachtige windmolen van de *saline* Ettore & Infersa tuffen dagelijks motorbootjes naar het circa 45 ha grote eiland. Bij rustige zee en de juiste vaarroute herkent u op de bodem van de lagune nog de geplaveide weg, die ooit het eiland met het vasteland verbond. De gepassioneerde amateurarcheoloog en ornitholoog Joseph Whitaker, laatste erfgenaam van de Si-